

DAVID FARELL i GARRIGÓS
FRANCESC LLADÓ i TUBAU

La via romana de Parpers

El butlletí del CEA, fontes, tal i com anunciàvem en l'article de presentació del primer número, ens servirà per donar a conèixer el més destacat del patrimoni històric i monumental d'Argentona. Encetem aquesta sèrie d'articles amb un dels principals jaciments arqueològics documentats a Argentona: la via romana de Parpers.

Les primeres notícies

La via o camí de Parpers no és, ni de bon tros, una descoberta recent. S'hi referia ja en J.M. Pellicer en l'obra *Estudios histórico-arqueológicos sobre Iluro...* (Mataró, 1887. Estudi VI. I. Pàg. 131). També Francesc Carreras i Candi detalla aquest vestigi, amb aquestes paraules recollides de l'obra *Argentona històrica* (Barcelona, 1891. Pàg. 14): "Los més importants restes que serva Argentona de la civilització de Roma, son les construccions, en part encara en peu, de la carretera que juntava Iluro ab Granollers [...]. Començan estes despulles en lo desayguament d'un camí torrenter á la riera d'Argentona, sota la secular masia de can Carreras, al peu de Parpers".

D'on venia i on anava el camí de Parpers?

El camí transcorre pel Fondo de la Gallega, entre la finca de can Navas a la cota baixa i gairebé pel coll de Parpers a la més alta. Probablement és un camí fonamental d'origen remot, emprat ja pels ibers per creuar la serralada trans-

versalment i per accedir als camins careners longitudinals de la serralada. Amb la romanització de la regió laietana (segles II-I aC), els camins del pla esdevingueren una xarxa de comunicacions més ordenada, d'acord amb la centuriació i amb les noves ciutats, com Iluro (Mataró), construint-se el tram litoral de la Via Augusta (documentada a Mataró, i també a Vilassar de Mar amb el mil·liari descobert l'any 1954 a can Vilalta), els accessos a les principals residències del pla (*villae*) i els camins com el de Parpers.

La via romana de Parpers comunicaria, fonamentalment, *Iluro* (Mataró) amb *Semproniana* (Granollers), per on passava l'antiga Via Herculea, vorejant en primera instància la riera d'Argentona i passant pel nucli de la població i pel davant de les vil·les d'aquesta zona, com l'excavada a can Blanc. Des de can Navas sortejava la muntanya de la mateixa manera que la carretera C-1415 fins fa

pocs anys, superada per l'actual túnel de Parpers de la B-40. No ens consta, però, cap resta del tram de via romana que des de Parpers prenia el vessant vallesà.

A les carenes, la guaita s'efectuava en aquesta àrea des de la potent Torrassa del Moro, de base romana (al terme de Llinars), i des del cim de Burriac (restes romanes documentades l'any 1993).

La hipòtesi més raonada plantejada fins avui, ens diu que el quilòmetre de via romana conservat a Argentona és un tram de la important Via Sèrgia que comunicava *Ausa* (Vic), *Aquae Calidae* (Caldes de Montbui), *Semproniana* (Granollers), La Roca del Vallès i *Iluro* (Mataró). Tres mil·liaris trobats a Santa Eulàlia de Riuprimer, Tona i Santa Eulàlia de Ronçana així ho testimonien. De Mataró, la Via Augusta litoral anava paral·lela a la costa en direcció a *Baetulo* (Badalona) i *Barcino* (Barcelona), i possiblement cap a *Blandae* (Blanes)

Un preuat vestigi arqueològic que cal preservar

fins a trobar la Via Augusta principal per Tordera. Diem 'Via Sèrgia' perquè el cònsol M(anius) SERGIUS fou qui va manar construir aquesta via,

en el segle II aC. (el seu mandat es data entre els anys 120-110 aC.)

Està documentada l'existència del camí durant l'edat mitjana, així com una restauració feta al voltant del segle XVI. Després que en Pellicer redescobreix el vestigi a

finals del segle XIX, molts historiadors (cito de memòria per exemple a M. Ribas, E. Albert, J. de C. Serra-Ràfols, J. Illa, J. Bonamusa, J.F. Clariana, M. Prevosti) s'han referit sovint a la via de Parpers al llarg del segle XX. Realment, però, pocs han estat els intents per

excavar o simplement restaurar les restes. En part, perquè el camí empedrat pels romans fou utilitzat fins a mitjan segle XIX, convertint-se llavors en camí torren-ter i abandonant-se com a pas freqüentat a causa de la construcció de la C-1415. Aquest abandó ha esdevingut, lògicament, l'oblit del vestigi i la seva destrucció en bona part, sobretot del ferm de la calçada, que ja no es pot observar per l'acció erosiva de les aigües torrencials. Cal destacar la tasca de documentació, neteja i restauració duta a terme per la SAMM (Secció Arqueològica del Museu de Mataró) en els anys 70 i 80.

Malgrat tot, si bé ja fa més de cent anys que Carreras Candi descrivia amb força detall la situació i els elements que conserva l'antic camí de Parpers (el pont, els murs amb desguàs, els guardarodes sobre els murs, etc.), constatem que tots aquests es conserven també avui, l'any 2000,

o sigui uns vint segles després de la seva construcció.

Objectiu: preservació i declaració de BCIN

El passat 27 de febrer vàrem anar a reconèixer la via romana de Parpers amb tota una colla d'argentonins. En acabar la visita tots dèiem el mateix: seria una llàstima no recuperar la via de Parpers per sempre més, restaurant-la per a una digne presentació cara als nombrosos amants de la història i cara a l'efervescent turisme cultural que es viu a Catalunya. Per la seva importància històrica, la via de Parpers consta com a Monument Històrico-Artístic incoat per la Generalitat des de 1983 (Reg. 13-1-1983. DOGC 23-2-1983), des del Centre impulsarem que sigui declarat Bé d'Interès Cultural Nacional (BCIN) i, evidentment, treballarem fins aconseguir que aquest vestigi estigui catalogat i protegit per la vila d'Argentona.

El quilòmetre de via romana conservat a Argentona és un tram de la important Via Sèrgia que comunicava Ausa (Vic), Aquae Calidae (Caldes de Montbui), Semproniana (Granollers), La Roca del Vallès i Iluro (Mataró)

Ma. Antònia

Fruites i verdures

Palça de Vendre, parades 1 i 2
Telèfon 93 756 10 34
08310 ARGENTONA

*Portem
comandes
a domicili*

Ramaderia Argentona, S.A.

Ronda Exterior, s/n.
Argentona

**CRIANÇA,
MATANÇA
I ELABORACIÓ
PRÒPIA**

Tels. 93 797 02 57
93 797 02 59
93 799 64 55

FERRETERIA
Tel. 93 797 02 68

Ja ens coneixeu!

Carrer les Parres, 10
darrera la plaça Nova

Una tradició de qualitat i servei

Joan Miró, 10
Tel. 93 796 17 40
MATARÓ

Joan XXIII, 6
Tel. 93 756 12 26
ARGENTONA

